

Ur Mimers brunn

■ MIMER HAR I UPPDRAG att stödja och uppmärksamma forskning om folkbildning i hela landet. Den årliga forskarkonferensen är en betydelsefull del av hur Mimers uppdrag omvandlas till verksamhet. Varje år och vid samma tidpunkt – tisdag och onsdag vecka 45 – organiseras Mimers forskarkonferens någonstans i Sverige. De senaste åren har vi samarbetat med lärosäten i Lund, Göteborg, Malmö, Stockholm och Umeå.

Någon gång per decennium återvänder konferensen till Linköping där Mimer har sin bas. I år är ett sådant år. I vår strävan efter att uppmärksamma forskning i hela landet får vi ju inte bli hemmablinda.

Vid Linköpings universitet finns en infrastruktur för forskning om både folkbildning och vuxnas lärande som är unik, inte bara ur ett nationellt utan också ur ett internationellt perspektiv. Vid Avdelningen för pedagogik och vuxnas lärande, som är årets samarbetspartner för konferensen, finns exempelvis landets enda professur i vuxenpedagogik och enda folkhögskollärautbildning. Från avdelningen leds den europeiska vuxenpedagogiska forskningstidskriften RELA. Och det är alltså här Mimer har sitt sekretariat.

Att vid Mimerkonferensen i Linköping rikta blicken mot de pedagogiska praktikerna inom folkbildningen blir därför en naturlig sak att göra. Ett annat spår som uppmärksammas särskilt vid konferensen är folkbildningens nordiska sammanhang.

Den avhandling av Rasmus Kolby Rahbek som anmäls härinvid reflekterar på sätt och vis båda dessa inriktningar. Den riktar ljus mot de vuxenpedagogiska praktikerna inom folkhögskolan och den illustrerar folkbildningstraditionens nordiska kontext.

Läs mer om konferensen i inbjudan på sida 3. Välkomna den 5-6 november!

Henrik Nordvall

Pedagogiska praktiker på dansk folkhögskola

RASMUS KOLBY RAHBEKS doktorsavhandling, *Stedets pædagogik: En fortolkende beskrivelse af højskolepædagogik i et dannelseperspektiv* (Aarhus universitet, DPU – Danmarks institut for pædagogik og uddannelse, 2019) belyser folkhögskolans pedagogiska uppgift och praktik. Studien tar fasta på deltagarnas, lärarnas och föreståndarnas perspektiv på sex olika slags danska folkhögskolor. Hur tar sig den pedagogik som utövas och tar plats på folkhögskola enligt dem som engagerar sig och engageras i folkhögskolans olika praktiker? Med tanke på att mycket av den tidigare forskningen om folkhögskola i Danmark fokuserat på historiska, samhällsrelaterade och ideologiska aspekter, är avhandlingens fokus på samtida praktiker välmotiverat.

Avhandlingen undersöker folkhögskolans pedagogik ur ett bildningsperspektiv med stöd i en allmänpedagogisk ingång och hermeneutisk fenomenologi. Med utgångspunkt i detta ramverk analyseras folkhögskolans pedagogik i tre olika delar. Den första analysdelen tar sig an bildningssyner på folkhögskola och ger en bild av hur den pedagogiska uppgiften förstås av lärare och föreståndare på folkhögskola. Den andra analysdelen belyser deltagarnas upplevelser av folkhögskola med utgångspunkt i den specifika pedagogiska praktiken de tagit del i. Den tredje analysdelen behandlar lärarnas beskrivningar av sitt lärarskap och hur de förstår och upplever sin pedagogiska praktik.

De intervjuade lärarnas och föreståndarnas bildningssyner (dannelsesföreställningar) knyter an till folkhögskolans konkreta praktiker och de innebär som dessa praktiker tillskrivs – vad som görs med deltagarna och vad man vill med deltagarna. Överlag är dessa bildningssyner framför allt präglade av en öppenhet, till och med paradoxalitet. I analysen delas bildningssynerna upp i

Rasmus Kolby Rahbek

fyra bildningskategorier: existentiell poetisk dannelselse, handlingsorienterad politisk dannelselse, erfarenhetsbaserad kulturell dannelselse och yrkesanknuten faglig dannelselse.

I deltagarnas beskrivningar av sina upplevelser av folkhögskolan framträder tre teman: gemenskap, frihet och folkhögskolan som något annorlunda i jämförelse med annan utbildning. Folkhögskolans pedagogiska atmosfär framträder genom dessa tre teman som något som bygger på personrelationer, möten och folkhögskolan som rum.

Folkhögskolans pedagogik bärs upp av lärarna som enskilda personer men möjliggörs av en ständigt pågående mångsidig växelverkan med deltagarna och en öppenhet för det oväntade i undervisningssituationen. Allt detta ingår i och möjliggörs av platsen folkhögskola.

Sammantaget visar avhandlingen på hur folkhögskolan som pedagogisk plats skapar ramen för ett gemensamt pedagogiskt liv, vilket i sin tur påverkar hur folkhögskolans pedagogiska uppgift förstås och hur den tar sig uttryck i den pedagogiska praktiken. Folkhögskolepedagogiken kan därmed förstås som en beteckning för en platsspecifik pe-

► dagogik. Samtidigt är platsen en del i att ge mening till det som tar plats på folkhögskola.

Avhandlingen utgör ett läsvärt bidrag som belyser den mångtydiga platsen folkhögskola i Danmark i samtiden. Trots att avhandlingen visar på en folkhögskolvardag som kan beskrivas som ytterst komplex lyckas texten ändå skapa ett behagligt och sammanhållet intryck. Narrativet förs fram med en behaglig berättarröst och ett personligt grepp, vilket kompletteras av att varje kapitel inleds med ett skönlitterärt utdrag. Tack vare sin läsarvänlighet kommer avhandlingen säkert att kunna uppskattas av både dem som tar sig tid att läsa den från pärm till pärm och dem som endast vill fördjupa sig i valda delar. Avhandlingen kommer också att ges ut som bok med planerad publicering i november i år.

Annika Pastuhov

Seminarium om praktisk forskning

TORSDAGEN DEN 9 MAJ 2019 anordnade Föreningen för Folkbildningsforskning (Ffff) och Mimer en seminariedag på Linköpings universitet med syftet att göra det möjligt för fler folkhögskollärare och verksamma inom studieförbund att utveckla praktisk forskning. Fem deltagare från folkhögskolor och studieförbund från olika platser i Sverige hade valts ut efter att ha visat sitt intresse att delta. Även representanter från Föreningen för folkbildningsforskning och verksamma forskare deltog under dagen. Deltagarna kom förberedda men en egenformulerad forskningsfråga som de fick motivera varför de ansåg det angeläget att studera.

UNDER FÖRMIDDAGEN var forskare inbjudna att diskutera sin relation till praktisk forskning. Under eftermiddagen diskuterades deltagarnas forskningsfrågor

i grupp och möjliga vägar för deltagarna att gå vidare med sina forskningsintressen. Dagen avslutades med en sammanfattande diskussion om vikten att skapa olika arrangemang där forskare och praktiker möts på samma villkor och det togs upp förslag till hur folkbildningsaktörer kan bistå i detta arbete. Föreningen för folkbildningsforskning diskuterar ifall en liknande typ av seminariedag kommer hållas igen vid ett senare tillfälle. Vid eventuella frågor om seminariedagen, vänligen kontakta: maria.arriaza.hult@liu.se eller filippa.millenbergl@liu.se

www.liu.se/mimer
för aktuell information om
folkbildningsforskning

Folkbildningens renässans i förorten

ÄR FÖRORTEN EN FARLIG PLATS med skjutningar, kriminalitet, fattigdom och utanförskap? Eller är förorten en kreativ plats som skapar nya sociala rörelser och stimulerar folklig bildning? Eller kanske är förorten både och? Företeelser och händelser är sällan uniforma till sin natur. Istället finns det oftast ett dualt spänningsfält: det finns krafter och motkrafter. Förortens duala spänningsfält beskrivs på ett föredömligt sätt i boken *»När betongen råtar sin rygg: Ortenrörelsen och folkbildningens renässans»* av Ove Sernhede, René Rosales och Johan Söderman (Daidalos, 2019). Författarna visar på ett tydligt sätt hur känsla av utanförskap även skapar en känsla av revanschism och hur invånarna i förortsområdena själva tar tag i sin situation. De sociala rörelserna som vuxit upp i förorten blir därför ett svar på det utanförskap och den segregation som invånarna i områdena har erfarenhet av. Associationerna går lätt till nationalekonomen Joseph Schumpeters idé om kreativ förstörelse. I en kris finns även ett frö till något nytt, men det är först i denna kris som det nya har en chans att växa, enligt Schumpeter.

HUR KOMMER DET SIG DÅ att förorten hamnat i en situation med ökande kriminalitet, fattigdom och utanförskap? De senaste åren har de grovt förenklade,

högerpopulistiska och konservativa förklaringarna fått fäste i debatten. Enligt dessa förklaringar beror förortens problem på att den svenska kulturen inte är tillräckligt etablerad i områdena och att staten inte varit tillräckligt repressiv. Sernhede m.fl. gör en historisk resa genom den svenska välfärdsstaten och förklarar på ett övertygande sätt hur Sverige går från att vara ett av världens mest jämlika länder på 1980-talet till ett land med allt större ojämlikhet. 1980-81 tjänade de 200 ledande direktörerna 9 gånger mer än en

genomsnittlig LO-arbetare. År 1997 hade denna skillnad vuxit till 27 gånger mer, 2007 var skillnaden 51 gånger mer och år 2014 var skillnaden 83 gånger mer (s. 38).

I ETT SEGREGERAT och ojämnt samhälle reproduceras ojämlikhet på olika sätt. Ett sätt som författarna i ett särskilt kapitel diskuterar är hur skolan reproducerar ojämlikhet. Det finns dock även andra sätt som författarna inte diskuterar lika ingående, t.ex. nätverksrekrytering och yrkesefterföljande. Poängen är dock densamma: ojämlikhet leder till mer ojämlikhet. Teoretiskt har detta diskuterats av Per Molander i boken *Ojämlighetens anatomi* (Weyler, 2014) som illustrerar denna ökande ojämlikhet med "spela kula". Det barn som kommer till skolgården för att spela kula med en mycket begränsad kulpåse kommer i de allra flesta fall (givet lika hög skicklighet) att förlora mot det barn som har en obegränsad mängd kulor att spela med. Det är ett spel som redan från början är "riggat" för att gynna den som redan har.

Sernhede, Rosales och Söderman visar hur viktigt det historiska perspektivet är för att förstå samtiden, men de visar även en förmåga att förstå "gatans röster" – hur de nya, kreativa sociala rörelserna växer ur segregation och utanförskap.

Peter Gladoic Håkansson

Nordiskt projekt samlar folkbildningsforskare i databas

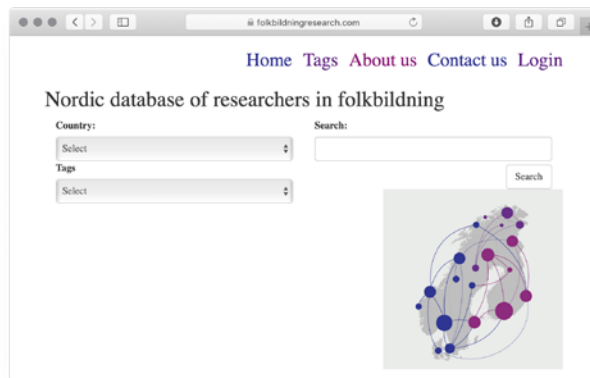
Som ett resultat av ett nyligen avslutat nordiskt samarbetsprojekt finns nu en databas, tillgänglig online, med en täckande förteckning över verksamma forskare som ägnat sig åt forskning om folkbildning i de nordiska länderna under de senaste två decennierna. Förhoppningen med databasen är att den ska bidra till att synliggöra forskare och forskning inom folkbildningsfältet och göra det enklare för både forskare och forskningsintresserade praktiker att kunna hitta och nå varandra.

Projektet genomfördes som ett samarbete mellan fyra paraplyorganisationer för folkbildning – Bildningsalliansen i Finland, Dansk folkeoplysningssamaråd (DFS), Studieförbunden i Sverige och norska Voksenopplæringsforbundet (Vofu). Därtill hade respektive organisation även en universitetspartner – Åbo Akademi i Finland, DPU Aarhus universitet i Danmark, Linköpings universitet och Mimer i Sverige och NTNU i Norge. Projektet koordinerades av DFS i samarbete med Mimer, som hade huvudsakligt ansvar för att bistå i att designa projek-

tets genomförande. Projektet finansierades av Nordiska ministerrådet.

Projektet ”Mapping of research related to folkbildning in the Nordic countries” syftade till att kartlägga forskning om folkbildning i de nordiska länderna under perioden 1998–2018. Utgående från denna kartläggning kontaktades författare till forskningspublikationer med förfrågan om de ville ingå i databasen. Sökningen efter forskning gjordes med intentionen att förstå folkbildning så brett som möjligt.

Databasen innehåller kontaktuppgifter till verksamma forskare. Ett automatiskt e-postmeddelande ska skickas ut årligen som uppmanar alla som ingår i databasen att kontrollera sina uppgifter. Sökningar i databasen kan göras enligt land, fördefinierade nyckelord (tags) eller som fritext.

Hitta nordiska forskare inom folkbildningsområdet på folkbildningresearch.com.

Troligen har kartläggningen inte varit helt heltäckande och det är möjligt att personer som borde eller gärna vill ingå i databasen ännu inte har kontaktats. Alla forskare som har intresse för folkbildning kan anmäla sina kontaktuppgifter till databasen. Mer information om projektet och själv databasen hittas i projektets slutrapport. Både databasen och slutrapporten finns tillgängliga på folkbildningresearch.com.

Annika Pastuhov

Mimers forskarkonferens i Linköping 2019 – inbjudan och call for papers

MIMER INBJUDER TILL årets forskarkonferens den 5–6 november 2019 som arrangeras i samarbete med Avdelningen för pedagogik och vuxnas lärande, Institutionen för beteendevetenskap och lärande, vid Linköpings universitet. Konferensen, som äger rum på Valla folkhögskola som ligger i anslutning till Linköpings universitets Campus Valla, vänder sig både till forskare och till forskningsintresserade praktiker.

Vid konferensen uppmärksammas särskilt två spår. Organisering för lärande inom folkbildningen, eller folkbildningens didaktik om man så vill, är det ena spåret. Det andra är hur nordiskt forskningssamarbete inom folkbildningsområdet kan fördjupas ytterligare och med sikte på jämförande studier.

Forskare inbjuds som vanligt att bidra med paper (ca 5–15 sidor) som berör folkbildning i vid bemärkelse. I år välkomnar vi särskilt paper i form av utvecklade forskningsidéer om jämförande studier mellan de nordiska länderna. För sådana bidrag arrangerar Mimer en särskild ordning för feedback och dialog samt erbjuder en reducerad deltagaravgift. Det är en arbetskonferens och därför välkomnas texter som speglar pågående forskning i olika stadier.

En annan presentationsform utöver paper är ett kortare inlägg inom ramen för det vi kallar ”Kontaktorget”. Både forskare och folkbildare har möjlighet att i friare form informera om olika projekt eller ventilera forskningsidéer. Du som vill medverka på detta sätt förväntas skriva ett PM om högst en A4-sida som introduktion till övriga konferensdeltagare. Ditt PM ska kortfattat redogöra för det tema eller de frågor som kommer att tas upp.

DEADLINE FÖR TEXTER är den 4 oktober och de skickas till daniel.bladh@liu.se. Anmälan görs via Mimers hemsida (liu.se/mimer, under fliken Mimers forskarkonferens). Konferensen startar på Valla folkhögskolan i Linköping kl. 13.15 tisdagen den 5 november och avslutar med fika kl. 15.30 onsdagen den 6 november.

Konferensavgift är 1500 kr exklusive moms (1000 kr för doktorander). För deltagande på konferensmiddagen tillkommer 350 kr (exkl. moms).

Konferensinbjudan och information samt direktlänk till elektronisk anmälningsblankett hittar du på Mimers hemsida – liu.se/mimer (under fliken Mimers forskarkonferens). Har du frågor rörande anmälan eller paper och PM till konfe-

Campus Valla

rensens kontakta Daniel Bladh på e-post daniel.bladh@liu.se eller telefon 013-28 12 02. För övriga frågor kontakta Henrik Nordvall på e-post henrik.nordvall@liu.se eller telefon 013-28 21 40.

Välkommen med din anmälan!

HENRIK NORDVALL
Föreståndare för Mimer,
biträdande professor i vuxenpedagogik,
Linköpings universitet

SOFIA NYSTRÖM
Docent och avdelningschef för Avdelningen för pedagogik och vuxnas lärande, Institutionen för beteendevetenskap och lärande, vid Linköpings universitet

Publicerat

- ▶ **Abrahamsson, Hans** (2019). *Folkbildning för lokal, social och hållbarhet: En forskarskrift om hur det globala och lokala smälter samman och ger folkbildningen ett nytt uppdrag*. Stockholm: Arbetarnas bildningsförbund.
- ▶ **Abrahamsson, Hans** (2019). *Vår tids stora omdaning: om konsten att värna demokrati och social hållbarhet*. Göteborg: Bokförlaget Korpen.
- ▶ **Abrahamsson, Kenneth, Eriksson, Lisbeth, Myrstener Mats, Svensson, Lena & Persson, Tore** (2019). *Folkbildning & forskning: årsbok 2019*. Stockholm: Föreningen för folkbildningsforskning.
- ▶ **Dansk folkeoplysnings samråd** (2019). *Mapping of research related to folkbildning in the Nordic countries*. Projektslutrapport, tillgänglig online: folkbildningresearch.com/about-us/
- ▶ **Fejes, Andreas** (2019). Adult education and the fostering of asylum seekers as "full" citizens. *International Review of Education*, 65(2), 233–250.
- ▶ **Fejes, Andreas & Nylander, Erik** (red.) (2019). *Mapping out the Research Field of Adult Education and Learning*. Basel: Springer.
- ▶ **Forsvall, Kjell** (2019). *Axplock ur livet som folkbildare*. Härnösand: Hemströms. Beställs av kjell.forsvall@gmail.com
- ▶ **Harding, Tobias** (2019). The Role of the Popular Movement Tradition in Shaping Civil Society Leadership Education in Sweden. *The Journal of Nonprofit Education and Leadership*, 9(1), 18–38.
- ▶ **Husz, Orsi & Glover, Nikolas** (2019). Between human capital and human worth, *Scandinavian Journal of History*, 44(4), 484–509
- ▶ **Kolby Rahbek, Rasmus** (2019). *Stedets pædagogik. En fortolkende beskrivelse af højskolepædagogik i et dannelsesperspektiv*. (Doktorsavhandling). Aarhus universitet.
- ▶ **Lahdenperä, Pirjo & Marquard, Maria** (2019): Handbok: Lärandecirklar i nordisk kontext. Nordiskt nätverk för

vuxnas lärande. Tillgänglig på nvl.org/Portals/0/DigArticle/15928/NVL_Handbook_Larandecirklar_050419.pdf

- ▶ **Mesic, Nedzad, Dahlstedt, Magnus, Fejes, Andreas & Nyström, Sofia** (2019). Use-Values for Inclusion: Mobilizing Resources in Popular Education for Newly Arrived Refugees in Sweden. *Social Inclusion*, 7(2), 85–95
- ▶ **Nordvall, Henrik & Fridolfsson, Charlotte**. (2019). The Folk High School: A Contemporary Educational Pathway for Swedish Parliamentarians? *Scandinavian Journal of Educational Research*, 63(3), 347–362.
- ▶ **Nordvall, Henrik, & Wieslander, Malin**. (2019). When Gender Training Backlashes: Participants' Resistance and the Fragility of Commonsensical Feminism. *Adult Education Quarterly*, 69(3), 207–224.
- ▶ **Olsson Dahlquist, Lisa** (2019). *Folkbildning för delaktighet: en studie om bibliotekets demokratiska uppdrag i en digital samtid*. (Doktorsavhandling.) Lund: Lunds universitet.
- ▶ **Senneby, Johanna** (2019). *Folkhögskolornas betydelse för arbetarrörelsen och demokratin*. Stockholm: Arena idé.
- ▶ **Sernhede, Ove, Rosales, René León & Söderman, Johan** (2019). "När betongen rätar sin rygg". *Ortenrörelsen och folkbildningens renässans*. Göteborg: Bokförlaget Daidalos.
- ▶ **Tahvilzadeh, Nazem** (2019). *Folkbildning i marginaliserade stadsdelar: Förankrad, invävd och trevande*. Stockholm: Folkbildningsrådet.
- ▶ **Tønseth, Christin & Stenøien, Jorun M.** (2019). Creating "Opportunity-Rooms" for Inclusion through Popular Education. *Creative Education*, 10(7), 1456–1474.
- ▶ **Wiklund, Sofia Österberg & Nordvall, Henrik** (2019). Könade (klass) resor och solidaritetsparadoxer inom folkhögskolans transnationella kurser i global utveckling. *Utbildning & Demokrati*, 28(1), 55–78.

PERSONUPPGIFTER. Den 25 maj 2018 trädde den nya dataskyddsförordningen (GDPR) i kraft. Den ersätter personuppgiftslagen (PUL). Linköpings universitet ansvarar för att personuppgifter behandlas i enlighet med gällande lagstiftning. Läs LiU:s integritetspolicy

liu.se/artikel/integritetspolicy-liu om du vill veta mer om hur vi behandlar dina personuppgifter. Om du vill avsluta din prenumeration, kontakta henrik.nordvall@liu.se, så raderas dina uppgifter i prenumerationsregistret.

PRENUMERERA

Har du tips på ny litteratur för Publicerat-listan eller på planerade aktiviteter av intresse för vårt Kalendarium? Eller vill du gratis få Mimerbladet skickat till dig? Hör av dig till henrik.nordvall@liu.se.

Kalendarium

19 SEPT: Folkbildningens forskningsdag. Tema: Den lärande folkbildningen – gemensamma kunskapsbyggen. Plats: ABF-huset, Sveavägen 41, Stockholm. Arr: FFF, Mimer, RIO, Studieförbunden m fl.

19–22 SEPT: ESREA 9th Triennial European Research Conference. Conference on "Adult Education research and practice between the welfare state and neoliberalism". Plats: University of Belgrade, Serbien. Arr: ESREA

29 OKT: Folkhögskoleforum 2019. Tema: Folkhögskolans frihet – myt eller möjlighet? Plats: Stockholm City Conference Centre, Norra Latin, Stockholm. Arr: Folkhögskolornas serviceorganisation (FSO) och Förbundet Folkhögskollärarna.

5–6 NOV: Mimers årliga forskarkonferens. Plats: Linköpings universitet. Arr: Mimer, Avdelningen för pedagogik och vuxnas lärande på IBL vid Linköpings universitet.

20 NOV: Folkbildarforum. Tema: Tillit, trovärdighet och transparens. Plats: Linköping Konsert & Kongress. Arr: Bildningsförbundet Östergötland

2020

4–7 JUNI: Adult Education in Global Times. An International Research Conference. Plats: University of British Columbia, Vancouver, Kanada.